PRIVACY
ETHIEK
INFORMATIEVEILIGHEID

VOORSTELLEN, AGENDA EN DOEL

Informatieveiligheid
- Koen van der Burgt
- Strategisch adviseur I&A / CISO a.i.

Samenhang & privacy
- Thirza Scholten
- Adviseur gegevensbescherming

Ethiek
- Mariëlle Hulsegge
- Kwartiermaker datagedreven werken

Rol van de FG
- Jos Baan
- Functionaris Gegevensbescherming

Doel beeldvormende avond:
Dialoog over afwegingen die gemaakt worden.
Niet gericht op politieke uitspraken of verantwoording van huidige status.

Interactie op onderwerp, algemene vragen achteraf.

SAMENHANG

INFORMATIE, DIGITALISERING EN DE GEMEENTE

- Informatie en gegevens zijn essentieel in de gemeente
  - Om alle diensten goed te kunnen leveren en alle taken uit te voeren, zijn informatie en gegevens noodzakelijk
- Kansen benutten: informatisering & automatisering
  - Betere dienstverlening, effectievere samenwerking, efficiëntere bedrijfsvoering
- Risico's en afwegingen
  - Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van een individu voorkomen
  - Informatie is alleen bereikbaar voor wie dit mag zien en moet gebruiken, en moet kloppen
  - Als iets kan en wettelijk mag, betekent dat niet automatisch dat we het moeten willen doen

RANDVOORWAARDEN EN UITGANGSPUNTEN

- We gaan zorgvuldig om met de (digitale) persoonsgegevens van mensen

Privacy

- We zorgen dat informatie beschikbaar, integer en vertrouwelijk is

Informatieveiligheid

- We wegen af of we het juiste (willen) doen met de gegevens en informatie

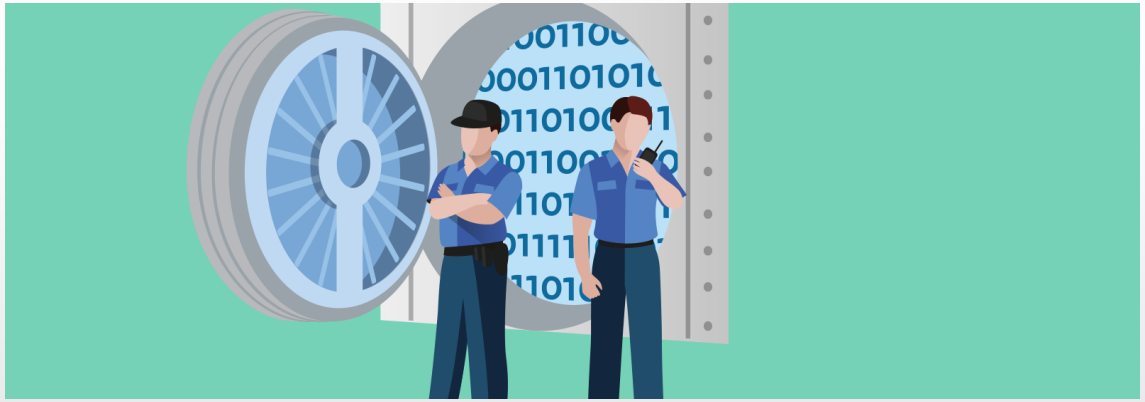
Ethiek

INFORMATIEVEILIGHEID

WAT IS INFORMATIEVEILIGHEID

Uitgangspunt:
We zorgen dat informatie beschikbaar, integer en vertrouwelijk is

Hoe doen we dat:
Beschermen van gegevens en informatie tegen bewuste en onbewuste acties die ongewenst zijn

HOE OMGAAN MET INFORMATIEVEILIGHEID

Duivels dilemma:

Waarborgen van vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid

100% garantie

Oefenen van incidenten

Alleen technisch vaardige mensen in dienst

- Productiviteit, kosten
- Er-omheen-werken
- Bewust risico's nemen
- Incidenten die waarschijnlijk niet gebeuren
- Iedereen moet mee kunnen doen

VOORBEELD 1

CEO fraude Meierijstad:

- Financiële schade

Oorzaken:

- Onvoldoende bewustwording
- Tekortkoming processen

klik nieuws Stadskrant Veghel

Nieuws Sport Vacatures Archief Familieberichten Bedrijvengids Agenda Adverteren

Gemeente Meierijstad maakt bijna veertig duizend euro over naar nep-CEO

17 mei 2023, 16:50 Opmerkelijk 8.347 keer gelezen

VEGHEL | De gemeente Meierijstad heeft op 11 mei 37.200 euro overgemaakt naar criminelen. "Wij zijn als gemeentelijke organisatie slachtoffer geworden van CEO-fraude", meldt de gemeente. Bij CEO-fraude doen oplichters zich voor als hooggeplaatste functionarissen en geven vanuit die hoedanigheid opdracht aan medewerkers financiën tot het uitvoeren van een spoedbetaling. Op 12 en op 15 mei is een tweede en derde poging mislukt, omdat een medewerker bij de desbetreffende functionaris telefonisch om verificatie heeft gevraagd en zo is de fraude ontdekt.

VOORBEELD 2

Paspoortfraude Den Haag:

- Hulp aan zware criminelen

Oorzaken:

- Naleving processen
- Fysieke beveiliging

▲ Beeld ter illustratie: Vals paspoort van Ridouan Taghi © ev

Paspoortfraude voor zware criminelen was fluitje van een cent voor Mildred (50), niemand lette op haar

Het vervalsen van paspoorten ten behoeve van zware criminelen was voor een voormalig Haags gemeenteambtenaar 'een fluitje van een cent'. Niemand lette op haar, de voorgeschreven controleprotocollen werden niet nageleefd en werkten niet. ,,De overheid is in het uitgifteproces ernstig tekortgeschoten'', betoogde Max den Blanken, de advocaat van de betrokken ex-ambtenaar, de 50-jarige Mildred van D.

Redactie Den Haag/ANP 08-12-22, 11:18 **Laatste update:** 08-12-22, 11:32

PRIVACY / GEGEVENSBESCHERMING

KADER VAN GEGEVENSBESCHERMING

- Privacy is een grondrecht
- De AVG is inbreukmakend
  - Generiek (bv rechten aan betrokkenen)
  - ‘Hoe’ privacy gebruiken bij maatwerk
  - Uitgangspunten
- Risicobeheersing: afwegen belangen & maatregelen nemen
- Snel veranderende digitale wereld heeft een steeds grotere impact

GEGEVENSBESCHERMING IN MEIERIJSTAD

- Gemeente heeft verantwoordelijkheid richting inwoners en dient publieke waarden
- Privacy is één van de aspecten om mee te wegen in de breedte
- Onderbouwing en verantwoording besluitvorming
- Het Informatieveiligheid en Privacyteam (IV&P) adviseert alle niveaus binnen organisatie over privacy-afwegingen en maatregelen

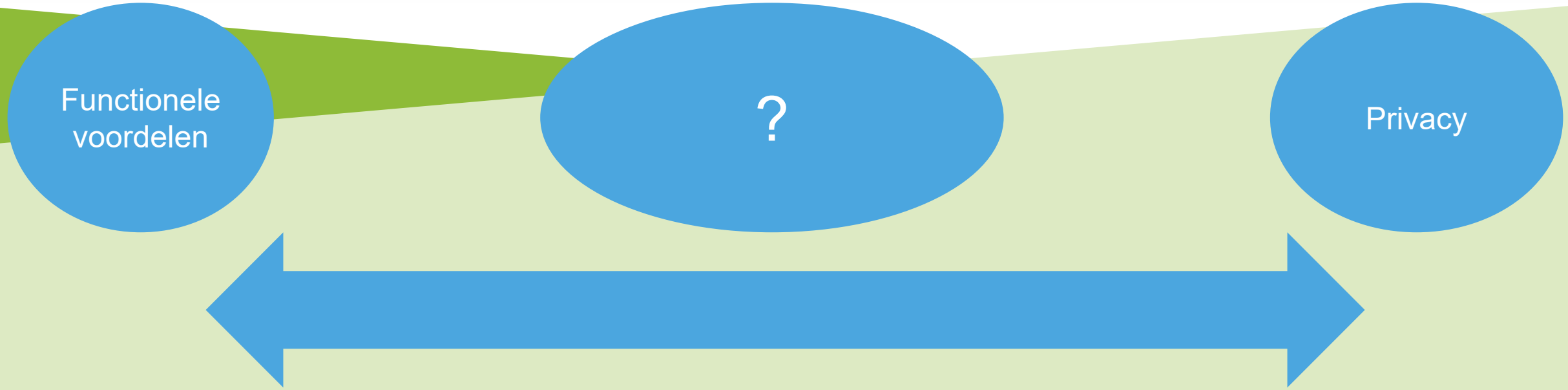
ROL GEMEENTERAAD

De gemeenteraad heeft drie belangrijke rollen:

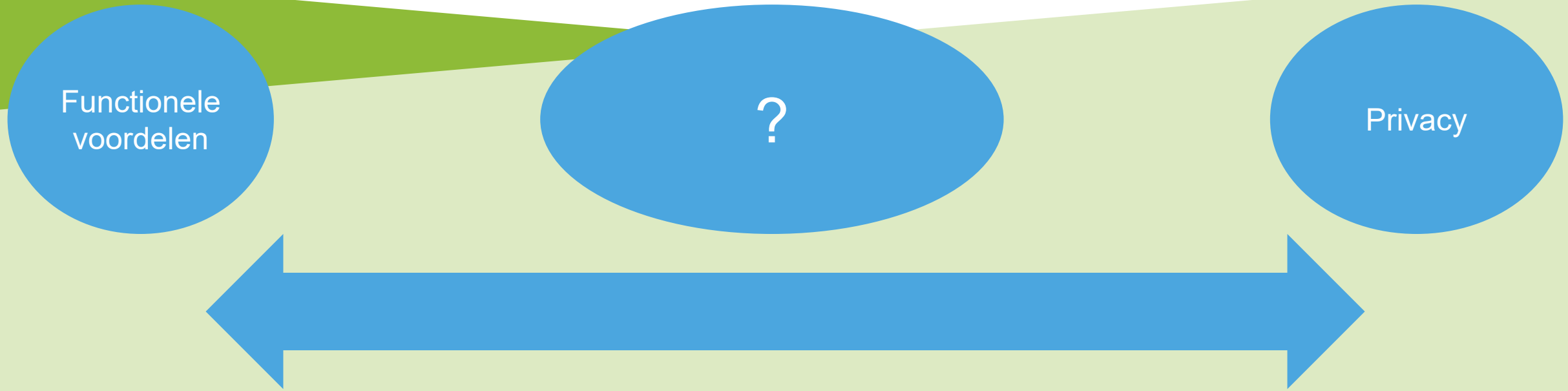
- **Vertegenwoordigende rol:** raadsleden treden op namens de inwoners
- **Kaderstellende rol:** raadsleden bepalen de hoofdlijnen van het beleid van de gemeente. Vaak gaat het over onderwerpen die veel bewoners aangaan zoals wonen en werken, fietspaden en wegen en sociale zaken.
- **Controlerende rol:** de gemeenteraad controleert of het college van burgemeester en wethouders het afgesproken beleid goed uitvoert.

CASUS: HULP AAN 65+ T.B.V. MOBILITEIT

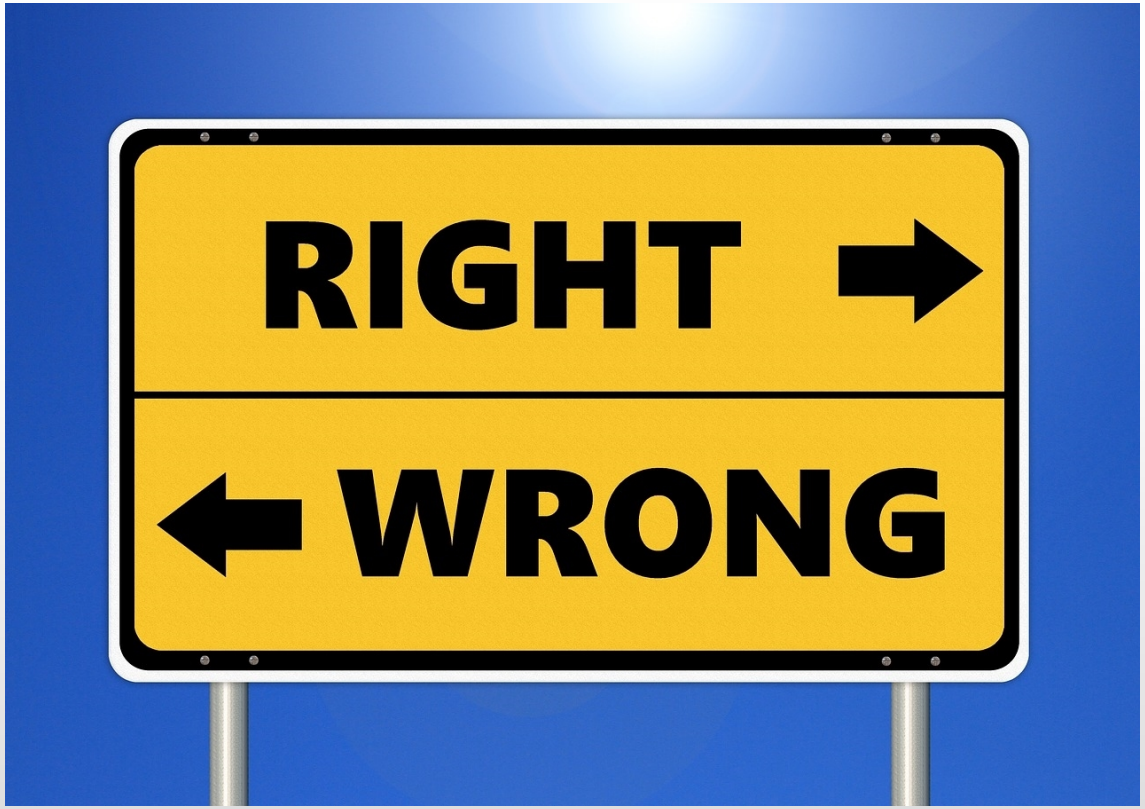
Casusgegevens:
- benaderen inwoners
- hulp aanbieden rondom mobiliteit

CASUS: CAMERATOEZICHT OP DEELAUTO'S

Casusgegevens:
- gemeente faciliteert leenauto's
- burgers kunnen deze 'lenen'
- registratie op basis van biometrie (gezichtsherkenning)
- toezicht schade/misbruik d.m.v. camerabeelden in auto

AVG EN ETHIEK

Daarbij moet niet de vraag ‘kan of mag dit wel’, maar de vraag ‘moet je dit wel willen’ steeds meer centraal komen te staan

ETHIEK

ETHIEK - STELLINGEN

"Het kan en het mag, maar *willen* we het ook? Die vraag stellen we eigenlijk nooit."

ETHIEK - STELLINGEN

"Je mag niet nadenken in bepaalde groepen, maar denken in groepen kan ook juist helpen om te weten aan welke knoppen je moet draaien."

ETHIEK - VOORBEELD

MEIERIJSTAD

Start pilot tegen energiearmoede

In 2022 is de proef gestart in de gemeente Amsterdam. Met succes. Uit de eerste resultaten blijkt dat we 130 huishoudens hebben kunnen helpen. Dit deden we onder andere door het helpen bij het aangaan van een nieuw energiecontract. Zo konden we afsluiting voorkomen. Het aantal huishoudens zal in de komende periode nog oplopen. De buurtteams voeren gesprekken met nog eens 35 huishoudens in Amsterdam.

Door het succes van de pilot is er een landelijke wetswijziging geweest. Energieleveranciers moeten verplicht melding maken wanneer er een dreiging is van afsluiting.

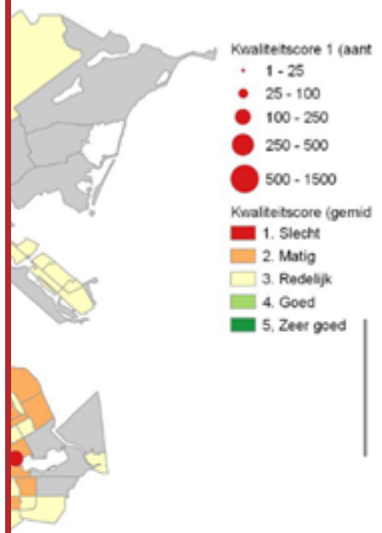
Het vervolg

We hebben inmiddels de eerste fase van de proef afgerond. Voor het vervolg stapt ook de gemeente Arnhem in. Samen met de gemeentes doen we een nog actievere oproep aan huishoudens om hulp te vragen via buurtteams en gemeentes. Ook is er een speciaal energiearmoede-team van Liander beschikbaar. Zij gaan de afspraken over hulp bij betalingsproblemen nog verder aanscherpen met welzijnsorganisaties en de gemeente.

Wij zijn trots op het succes tot zover. Wij dragen graag bij aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid om energiearmoede tegen te gaan. Zo gaan we samen huishoudens écht helpen.

Liander d
kwetsbar
Amsterda
afsluiting
voorkom

Netbeheerder Liande
gemeente Amsterda
en op het punt staan om afgesloten te worden van
energie. Schuldhulpverleners hebben dan beter in kaart wie geholpen moet worden, en kunnen zo helpen om de groei van schulden tegen te gaan en afsluiting te voorkomen.

nd die op deze manier gaat samenwerken met Liander. Als de proef een succes is, zal Amsterdam er bij het Rijk op proberen aan te sturen om landelijke wetgeving in te voeren die deze uitwisseling van gegevens mogelijk maakt.

WAAROM VINDEN WE ETHIEK BELANGRIJK?

- De gemeente moet het maatschappelijke belang dienen
  - Hierbij worden de maatschappelijke en ethische thema's uit het rapport 'Opwaarderen' van het Rathenau instituut bewaakt
- Inwoner/ondernemen moet op gemeente kunnen vertrouwen, ze hebben immers geen keuze in gemeente
- De gemeente vervult een voorbeeldfunctie voor de maatschappij
- Als het mis gaat, kan het grote impact voor de inwoner/ ondernemer en de gemeente zelf hebben

Tabel 3.1 Maatschappelijke en ethische thema's

Thema	Vraagstukken
Privacy	Gegevensbescherming, privacy, digitaal huisrecht, mentale privacy, surveillance, doelverschuiving
Autonomie	Keuzevrijheid, vrijheid van meningsuiting, manipulatie, paternalisme
Veiligheid	Informatieveiligheid, identiteitsfraude, fysieke veiligheid
Controle over technologie	Controle en inzicht in algoritmen, verantwoordelijkheid, onvoorspelbaarheid
Menselijke waardigheid	Dehumanisatie, instrumentalisering, *de-skilling*, de-socialisatie, werkeloosheid
Rechtvaardigheid	Discriminatie, uitsluiting, gelijke behandeling, stigmatisering
Machtsverhoudingen	Oneerlijke concurrentie, uitbuiting, relatie consument-bedrijf

Rathenau Instituut

WAT VINDEN WE BELANGRIJK?

- Uitlegbaarheid en toetsbaarheid van (datagedreven) besluiten
  - Uitlegbaar op B1-niveau
  - Besluiten zijn te controleren op o.a. betrouwbaarheid en omkeerbaarheid
- Menselijke maat in (datagedreven) besluiten
  - Menselijke blik voordat een besluit genomen wordt
  - Inwoner/ondernemer moet altijd met gemeente in gesprek kunnen over een besluit
- Ethiek van de hele organisatie laten zijn
  - Ethiek leeft bij alle medewerkers
  - Open cultuur, het is mogelijk om ethische dilemma's bespreekbaar te maken
- Meenemen en borgen van de verschillende standpunten in het proces
  - Gesprekken met inwoners, ondernemers en collega's voeren en verschillende standpunten opzoeken
- Wel besluiten durven nemen
  - Documenteren hoe tot besluit gekomen is en wat afwegingen waren

FUNCTIONARIS GEGEVENSBESCHERMING

FUNCTIONARIS GEGEVENSBESCHERMING

- Sinds de invoering van de AVG en de Wpg, is de Functionaris Gegevensbescherming (FG) voor gemeenten de **interne adviseur en toezichthouder** op de naleving van de AVG/Wpg, gerelateerde wetgeving en beleidsafspraken.
- De FG **adviseert** de gemeente en brengt rechtstreeks **verslag** uit aan het directieteam en het college met als uitgangspunt: V*oorkomen is beter dan genezen.*
- **Onafhankelijke positie** binnen de organisatie (onderdeel van het Atelier Auditing, Processen & Kwaliteit (APK))
- **Ombudsfunctie** richting betrokkenen (inwoners en medewerkers) en **contactpersoon** voor de Autoriteit Persoonsgegevens (AP)
- Als gemeente Meierijstad moeten we **zorgvuldig, rechtmatig en behoorlijk** met de (digitale) persoonsgegevens van onze inwoners en medewerkers omgaan en daarover dienen wij **transparant** te zijn.

VRAGEN?